

दिवाळी.

लक्ष्मी उपासना

ND
ND

दिवाळीच्या दिवशी लक्ष्मीची उपासना अत्यंत श्रेष्ठ मानली गेली आहे. घराघरांत लक्ष्मीची पूजा-अर्चना केली जाते. लक्ष्मी ही विष्णू पत्नी आहे. 'शतपथ ब्राह्मण' ग्रंथात लक्ष्मीची एक कथा आहे. त्यानुसार प्रजापती हा लक्ष्मीचा पिता. लक्ष्मीचा जन्म अतिशय सुंदर आणि गुणवान देवीच्या रूपात झाला आहे. तिच्या सौंदर्याची कीर्ती एवढी पसरली होती की स्वर्गातील देवताही तिच्याकडे असुयायुक्त भावनेने तिच्याकडे पाहत. शेवटी तर असे होऊ लागले, की या अप्रतिम निर्मितीच नष्ट करून टाकावी, असा विचार इर्षेपोटी या देवांच्या मनात येऊ लागला.

अखेर प्रजापित्याने या देवतांना रोखले आणि एका स्त्रीचा असा नाश करणे शोभत नाही, असे त्यांना सुनावले. लक्ष्मीच्या ज्या गुणांमुळे हे सगळे होत आहे, ते गुण काढून घ्या, असा उपाय त्यांनी सुचवला. या देवदेवतांनी अखेर लक्ष्मीचे भोजन, सत्ता, सृष्टी, उच्चस्थान, शक्ती, पवित्र तेज, घर, वैभव आणि सौंदर्य हिरावून घेतले. हे सगळे गेल्यानंतर लक्ष्मी आपल्या पित्याला म्हणजे प्रजापतीला शरण गेली. प्रजापतीने सर्व दहा देवतांना प्रसन्न करून घे असा सल्ला लक्ष्मीला दिला. लक्ष्मीने तसेच केले. यज्ञ अनुष्ठानाद्वारे देवदेवतांना प्रसन्न करून आपले गुणावलेले सर्व गुण परत मिळविले.

थोडक्यात, प्रत्येक व्यक्तीला आपल्या व्यक्तिमत्त्वाची निर्मिती आणि त्याचे रक्षण स्वतःलाच करावे लागते मग ती व्यक्ती देवी देवता का असोनात, असा संदेश या कथेतून देण्यात आला आहे.

भाऊबीज

कार्तिक शुक्ल पक्षाच्या द्वितीयेला यमराज पूजन केले जाते. या पूजेला 'यम द्वितीया' असे म्हटले जाते. या दिवशी बहिण आपल्या भावाला दीर्घायुष्य आणि आरोग्य मिळवे यासाठी पूजा करते.

भाऊबीजेच्या दिवशी काय करावे?

सकाळीच लवकर उठून शरीरावर तेल लावून स्नान करावे.

बहिणीने खालील मंत्र बोलून भावाच्या दीर्घायुष्यासाठी प्रार्थना करावी.

भातस्तवानुजाताहं भुंक्व भव मिमं।प्रीतये यमराजस्य यमुनाया विशेषतः।।

तसेच भावाला गोड जेवण घालून त्याच्या कपाळावर टिळा लावावा.

त्यानंतर भावाने बहिणीच्या पाया पडून तिला भेटवस्तू द्यावी.

या दिवशी भावाने आपल्या बहिणीच्या घरी जाऊन जेवण केले पाहिजे.

भावाच्या कपाळावर टिळा लावून त्याच्या दीर्घायुष्यासाठी प्रार्थना करावी.

बहिणीला भेटवस्तू देवून तिच्या सौभाग्यासाठी प्रार्थना करावी. नंतर तिच्या पाया पडून आशिर्वाद घ्यावा.

या दिवशी यमपूजा केली जाते.

यम पूजा करण्यासाठी मंत्र

धर्मराज नमस्तुभ्यं नमस्ते यमुनाग्रज।

पाहि मां किंकरैः सार्धं सूर्यपुत्र नमोऽस्तु ते।।

चित्रगुप्ताची पूजा करण्यासाठी खालील मंत्राचा उपयोग करावा

मसिभाजनसंयु ध्यायेतं च महाबलम्।

लेखनीपट्टिकाहस्तं चित्रगुप्तं नमाम्यहम्।।